

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utviklingsministeren

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid
v/ direktør Jon Lomøy
Oslo
(sendes skannet med epost)

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

17/14315

29.01.2018

Norad. Tildelingsbrev nr. 1-2018.

INNHold:

1. **Innledning** med grunnleggende referanser
2. **Overordnet føring:** 2030-agendaen med bærekraftsmålene
3. **Tematisk konsentrasjon** og tverrgående hensyn
4. **Nærmere** om Norads arbeid med de tematiske satsingsområdene
5. **Geografisk konsentrasjon:** Partnerland og samarbeidsland
6. **Arbeidet for styrking av siviltt samfunn**
7. **Multilaterale organisasjoner og globale initiativ**
8. **Faglig samarbeid, forskning og Kunnskapsbanken**
9. **Faglig rådgiving** til UD og utenriksstasjonene
10. **Kvalitetssikring, god forvaltning, og konsentrasjon** ved begrenset antall avtaler.
11. **Kommunikasjon og evaluering**
12. **Fellesføring fra regjeringen:** Motvirke arbeidslivskriminalitet
13. **Etatsstyringsdialogen og rapportering**
14. **Budsjett-tildelinger for 2018**

Vedlegg 1: Årshjulet UD-Norad 2018: Rapporterings- og møtekalender

Vedlegg 2: Tildeling av budsjettmidler for 2018: omtale på postnivå

Vedlegg 3: Årstabell 2018 for alle tildelinger UD-Norad

Postadresse:
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo
post@mfa.no

Kontoradresse:
7. juni plass 1
0251 Oslo
www.regjeringen.no/ud

Telefon:
23 95 00 00
Org. nr.:
972417920

Seksjon for
utviklingspolitikk

Lars Vaagen
seniorrådgiver

1. Innledning med grunnleggende referanser.

Utenriksdepartementet viser til regjeringens budsjettforslag for 2018 (Prop. 1 S (2017-2018)), utenriks- og forsvarskomiteens innstilling (Innst. 7 S (2017-2018)) og Stortingets budsjettvedtak av 14. desember 2017.

Det vises også til Reglement og bestemmelser for økonomistyring i Staten og Hovedinstruks for økonomistyringen i utenriksstjenesten samt Norads egen økonomi-instruks.

I tillegg vises det til bærekraftsmålene og til Meld. St. 25 (2013-2014), Meld. St. 10 (2014-2015), Meld. St. 29 (2014-2015), Meld. St. 35 (2014-2015), Meld. St. 22 (2016-2017), Meld. St. 24 (2016-2017) og Meld. St. 36 (2016-2017).

Videre vises det til Instruks for Norad, fastsatt ved Kgl. resolusjon av 13. desember 2013, som fastslår at Norads hovedoppgaver er å:

- gi faglige råd på det utviklingspolitiske området til UD og utenriksstasjonene
- bistå UD og utenriksstasjonene med kvalitetssikring av norsk utviklingssamarbeid
- forvalte tilskuddsordninger på utviklingsfeltet iht. årlig tildeling fra UD.
- initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer av utviklingssamarbeidet
- kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater

I Innst. 7 S (2017-2018) heter det: «Komiteen viser til at Norad har som hovedoppgave å bistå Utenriksdepartementet og utenriksstasjonene med faglig rådgivning, kvalitetssikre bistanden og forvalte tilskudd til langsiktig utviklingssamarbeid.»

I ekstraordinære situasjoner må Norad være beredt til å bistå departementet ved naturkatastrofer og andre humanitære kriser.

Med bakgrunn i ønsket om styrket forvaltning, økt kvalitet og effektivitet, samling og rendyrking av funksjoner og redusert sårbarhet ble betydelige oppgaver knyttet til temaene helse, utdanning, miljø, klima, energi, matsikkerhet og landbruk overført fra Utenriksdepartementet til Norad i 2017. Samlet tildeling av tilskuddsmidler fra UD til Norad økte fra ca. 3,36 mrd. kroner i 2016 til ca. 7,95 mrd. kroner i 2017, dvs en økning på over 130 %. I tillegg kommer midler tildelt fra Klima- og miljødepartementet. Departementet forventer at de gjennomførte endringene vil medføre kompetanseutvikling og styrking av fagmiljøene, med positiv effekt også for rådgivning og kvalitetssikring i bistandsforvaltningen.

Den administrative gjennomgangen av Norad, som ble foretatt av konsultentselskapet KPMG på slutten av 2017, vil bli fulgt opp både i etatsstyringsdialogen i 2018 og i budsjettprosessen framover. Den betydelige økningen i antall årsverk i Norad i 2017 bør søkes reversert over tid. Direktoratet bør derfor være tilbakeholden med nyansettelser i 2018. Departementet har forventninger om at effektiviseringstiltak foreslått i rapporten fra KPMG gjennomføres i 2018, og at det vil gi konkrete resultater også i form av færre stillinger, i tråd med regjeringens ambisjoner om effektivisering i offentlig forvaltning. I regjeringens politiske plattform står det at regjeringen vil «reformere organiseringen av norsk utviklingspolitikk, for å sikre en kunnskapsbasert og effektiv bistand, herunder rolledelingen mellom UD, Norad og andre aktører.» Utenriksdepartementet vil i 2018 starte opp arbeidet med å følge opp dette punktet, i dialog og samarbeid med Norad. Det vises også til regjeringsplattformens avsnitt om «en brukerorientert, moderne og effektiv offentlig forvaltning» (s. 49). UD kommer tilbake til dette på et senere tidspunkt, med sikte på forsterket dialog og samarbeid på dette området.

På dette grunnlag formidles hermed departementets styringssignaler og budsjettildelinger til Norad for 2018. Supplerende styringssignaler og budsjettildelinger kan gis i supplerende tildelingsbrev i løpet av året.

2. Overordnet føring: 2030-agendaen med bærekraftsmålene.

Utgangspunktet for Norads arbeid i 2018 skal være:

- at 2030-agendaen med bærekraftsmålene er førende for norsk innenriks-, utenriks- og utviklingspolitikk (jf. Prop. 1 S s. 46)
- at det overordnede målet for 2030-agendaen med bærekraftsmålene er å bidra til å utrydde alle former for fattigdom før 2030 og at «ingen skal utelates», jf. bl.a. bærekraftsmål nr. 1 (jf. Prop. 1 S, s.47)
- at Norad har et særlig oppdrag når det gjelder å dokumentere hvordan oppfølging av 2030-agendaen med bærekraftsmål og delmål synliggjøres i søknadsbehandling, partnersamarbeidet og resultatrapportering

2030-agendaen og bærekraftsmålene klargjør at utvikling dreier seg om langt mer enn bistand. Regjeringen vil føre en samstemt politikk for utvikling der bærekraftsmålene legges til grunn og ulike initiativ i størst mulig grad trekker i samme retning, jf. Jeløya-plattformen.

Departementet imøteser en videreutvikling av samarbeidet mellom UD og Norad om finansiering for utvikling og nasjonal ressursmobilisering for bærekraftig utvikling, herunder skatt, anti-korrupsjon og ulovlig kapitalflyt. Samarbeidet vil kunne omfatte faglige innspill og vurderinger mht. tematiske prioriteringer, initiativer, land og arenaer.

Stortinget har i verbalforslag nr. 38 bedt regjeringen fremme en egen sak som redegjør for hvordan den statlige kapasiteten kan styrkes og gjøres mer bærekraftig i partnerlandene, slik at landene på sikt kan klare seg uten bistand, herunder bl.a. ved inntektsgenererende virksomhet gjennom skatt for utvikling. Norad vil bli bedt om å levere innspill i den forbindelse.

Norad spiller en viktig rolle i å skape eierskap til og engasjement for 2030-agendaen med bærekraftsmålene i norsk forvaltning hjemme og ute, og blant eksterne partnere, med særlig vekt på næringsliv og på siviltt samfunn. Norad skal utarbeide en rapport som synliggjør hvordan Norad arbeider for å konsolidere 2030-agendaen med bærekraftsmålene som det overordnede rammeverket for norsk støtte til siviltt samfunn. Spesifisert bestilling sendes separat.

3. Tematisk konsentrasjon og tverrgående hensyn

Regjeringen har fulgt opp 2030-agendaen gjennom Meld. St. 24 (2016-2017) «Felles ansvar for felles fremtid: Bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk». Meldingen angir retningen til den norske utviklingspolitikken i lys av bærekraftsmålene, med fem tematiske prioriteringer:

- Utdanning
- Helse
- Næringsutvikling og jobbskapning
- Klima, fornybar energi og miljø
- Humanitær bistand

Norad skal prioritere disse fem satsingsområdene. De markerer en tematisk konsentrasjon som har som mål å oppnå best mulig resultater innenfor tildelte ressurser.

Norad skal også, i forståelse med Utenriksdepartementet, gi særlig prioritet til innsatser på følgende viktige tilleggsthema i norsk utviklingspolitikk (jf. Prop. 1 S s. 53):

- Sårbare stater
- Migrasjon
- Hav og maritime ressurser
- Fiskeri, jordbruk og matsikkerhet
- Menneskerettigheter
- Kvinners rettigheter og likestilling

Samtidig opprettholder regjeringen arbeidet med fire tverrgående hensyn (jf. Prop. 1 S s. 49):

- Menneskerettigheter
- Kvinners rettigheter og likestilling
- Klima og miljø
- Anti-korrupsjon.

Utviklingstiltak skal vurderes ut fra om de påvirker eller påvirkes av de tverrgående hensynene. Det forventes at Norad sørger for å ha tilstrekkelig kompetanse og etterprøvbare systemer som gjør at disse temaene følges opp i tråd med kravene i ordningsregelverkene.

4. Nærmere om Norads arbeid med de tematiske satsingsområdene:

De fem tematiske hovedsatsingsområdene:

- **Utdanning**

Målet med regjeringens satsing på utdanning (ref. Prop. 1 S s.50) er å bidra til oppnåelse av bærekraftsmål 4 om god utdanning med relevante delmål. Utgangspunkt og grunnleggende referanse for satsingen er Meld. St. 25 (2013-2014) «Utdanning for utvikling» som definerer regjeringens satsing og dens tre overordnede målsettinger:

- Alle barn får begynne på og fullføre grunnskole
- Alle barn og unge lærer grunnleggende ferdigheter og rustes for livet
- Flest mulig får ferdigheter som sikrer en overgang til arbeidslivet.

I sin forvaltning av de tildelte midler til utdanning skal Norad prioritere finansiering av utdanning gjennom blant annet oppfølging av kommisjonen for finansiering av utdanningsmuligheter, bl.a. IFFEd, jenters utdanning, yrkesfaglig opplæring, utdanning i krise og konflikt, samt kvalitet og læringsutbytte.

Stortinget har bedt Regjeringen om en opptrappingsplan for yrkesfaglig opplæring i forbindelse med Revidert Nasjonalbudsjett (RNB). Norad bes avsette ressurser til å bistå departementet i utarbeidelse av planen og påfølgende implementering.

Norad bes i 2018 om å videreutvikle og ytterligere synliggjøre Norges innsats for jenters utdanning, samt for inkludering av barn og ungdom med funksjonsnedsettelse. UNICEF og det globale partnerskapet for utdanning (GPE) vil være viktige kanaler. I samråd med seksjon for MR/demokrati og likestilling, bes Norad styrke satsingen på seksualundervisning i skolen, som annonsert av statsminister Solberg i forbindelse med FNs generalforsamling i september 2017.

En hovedmålsetting for Norge er at utdanningen har god kvalitet og at barn lærer. Her er styrking av lærere og læremateriell, inkludert hensiktsmessig bruk av innovasjon og teknologi, viktig. Norad bes sikre at budsjettposten for utdanning støtter opp om dette, med

sikte på en helhetlig innsats. Særlig støtten til GPE, men også støtten til Lærerinitiativet er viktig. Støtte til videreutvikling av Bokalliansen, i samarbeid med blant andre USAID, skal vurderes. Videreutvikling av måleinstrumenter bør prioriteres.

Norad bes avsette ressurser til organisering av en internasjonal utdanningskonferanse i Oslo i løpet av 2018.

- **Helse**

Målet med regjeringens satsing på helse (ref. Prop. 1 S s. 51) er å bidra til oppnåelse av bærekraftsmål 3 om god helse, samt delmål 5.3 og 5.6 under bærekraftsmål 5. Det inkluderer innsats for kvinners og barns helse, de store smittsomme sykdommene som bl.a. hiv/aids, tuberkulose og malaria, samt ny satsing på helsesikkerhet bl.a. gjennom koalisjonen for epidemisk beredskap og innovasjon CEPI. Det meste av budsjettbevilgningen til denne posten er bundet opp i langsiktige avtaler.

Norad skal forvalte tildelte midler under budsjettposten for global helse på følgende grunnlag:

- De overordnede målsettingene er gitt i Prop. 1 S og ordningsregelverk
- Norad har hovedansvar for å implementere og forvalte norsk samarbeid med de offentlig-private helsepartnerskapene GAVI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), samt Den globale finansieringsordningen for kvinne- og barnehelse (GFF).
- Norad skal forvalte tilskuddet til Koalisjonen for epidemisk beredskap og innovasjon (CEPI) og skal representere Norge i Investors Council. Norsk styremedlem nomineres av Norad i samråd med departementet.
- Over tid har det vært foretatt en konsolidering av norsk støtte i færre og store globale innsatser som har et helhetlig fokus på kvinners, barns og ungdoms helse.
- Selv om konsolideringspolitikken ligger fast skal Norad også legge vekt på fleksibilitet for å kunne svare på nye oppgaver og utfordringer i samråd med UD.

- **Næringsutvikling og jobbskaping**

Næringsutvikling er en av regjeringens hovedsatsinger i utviklingspolitikken (ref. Prop. 1 S s. 51). Utgangspunkt og grunnleggende referanser for satsingen er Meld. St. 35 (2014-2015) «Sammen om jobben» og Meld. St. 24 (2016-2017) «Felles ansvar for felles framtid» samt bærekraftsmålene 8 om anstendig arbeid; 9 om innovasjon og infrastruktur, samt 7 om tilgang til energi og 10 om mindre ulikhet. Formålet er å bidra til en bærekraftig økonomisk vekst i utviklingsland. Innsatsen skal bidra til fattigdomsreduksjon gjennom å legge til rette for private investeringer, jobbskaping og kompetansebygging.

Norad har en viktig oppgave i å forvalte og videreutvikle de tre søknadsbaserte ordningene for næringsutvikling, som omfatter bedriftsstøtte, strategiske partnerskap inkludert yrkesopplæring, og bedring av rammevilkår for næringslivet i utviklingsland. Formålet med ordningene fremgår av ordningsregelverket. Norad bes sikre seg tilstrekkelig kunnskap om privat sektor og næringsliv til å forvalte disse ordningene på en god måte. Norad skal vektlegge å utvikle, involvere og støtte opp under lokalt næringsliv og entreprenørskap. Satsningen på strategiske partnerskap med privat sektor vil stå sentralt i arbeidet med næringsutvikling fremover. Der hvor norsk næringsliv har spesielt gode forutsetninger for å bidra til å nå utviklingspolitiske mål, skal man søke å tilrettelegge for samarbeid med norsk næringsliv. Det skal arbeides med større grad av fokus på verdikjedeutvikling i utvalgte sektorer med kommersielt potensiale. Næringslivet skal være en partner i utviklingssamarbeidet. Etterspørselsdrevet, bærekraftig jobbskaping og mobilisering av privat kapital skal være et styringskriterium.

Regjeringen ønsker å bruke handel som et virkemiddel i utviklingspolitikken. Dette fremkommer av Jeløya-plattformen, «Regjeringen vil øke handelen med fattige land. Det skal legges til rette for import og handelsfasiliteter». For å dra nytte av eksisterende markedsadgang må de fattigste landene settes i stand til å tilfredsstille internasjonale standarder og kvalitetskrav. Norad bes fortsatt vektlegge dette hensynet.

- **Klima, fornybar energi og miljø**

Regjeringens satsing på klima, fornybar energi og miljø (ref. Prop. 1 S s.52) er forankret i flere bærekraftsmål; 1, 2, 7, 13, 14, 15 og 17, og er gjenstand for økt innsats i 2018. Klima- og skoginitiativet som forvaltes av KLD representerer en betydelig del av innsatsen.

Norad skal forvalte en hoveddel av departementets budsjett innenfor området klima, fornybar energi og miljø over kap. 166. Departementet skal konsulteres i saker som er av politisk betydning og/eller der hvor det er ny utvikling som kan ha føringer for norsk profil. Norad forventes å vurdere dette løpende, og ha lav terskel for å innhente råd og vurderinger fra departementet. Norad skal være en faglig rådgiver for departementet og ambassadene på klima, fornybar energi og miljø, inklusive vann-, sanitær- og vannressursforvaltning (bærekraftsmål 6).

Norsk innsats for fornybar energi i utviklingspolitikken skal bidra til å nå FNs bærekraftsmål 7 om ren energi for alle, og utgjør samtidig en viktig del av norsk klimainnsats. Norad skal vektlegge styring og oppfølging av tiltak, resultatoppnåelse for tiltakene og samarbeid med privat sektor

Norad skal bidra i arbeidet for implementering av klimaavtalen fra Paris og oppfyllelse av utvalgte utviklingslands nasjonalt bestemte bidrag (NDC'er). Videre skal Norad arbeide med metodikk for resultatoppnåelse av utslippsreduksjon av klimagasser og redusert sårbarhet. I tilknytning til tilpasningsarbeidet og forebyggingsagendaen, inkludert matsikkerhet, skal Norad bidra med faglig vurdering i oppfølging av Sendai-rammeverket og bærekraftmålene. Norads faglige støtte imøteses til møteforberedelser til Den globale miljøfasiliteten (GEF), FNs miljøprogram (UNEP) og Det grønne klimafondet.

- **Humanitær bistand**

Målet for regjeringens humanitær innsats er omtalt i Prop. 1 S s. 52. Norge er en ledende humanitær aktør som tar en pådriverrolle på flere områder.

Det globale humanitære landskapet er endret de siste årene. Norges posisjon og prioriteringer på det humanitære området vil klargjøres gjennom utarbeidelse av en ny humanitær strategi. Norad bes bidra i arbeidet med strategien i form av faglige innspill på utvalgte områder. Utdanning i krise og konflikt er et viktig satsingsområde, der Norad skal være en faglig rådgiver for departementet og spesielt seksjon for humanitære spørsmål.

Det er en målsetning å sikre tettere kobling mellom den humanitære innsatsen og utviklingsinnsatsen i langvarige kriser. Styrking av sivilt samfunn er en kritisk faktor. Ofte kanalisere de norske organisasjonene midler fra de to støtteordningene for humanitær bistand (post 163.70) og sivilt samfunn (post 160.70) gjennom de samme aktørene i sivilt samfunn i de aktuelle landene. Samspillet mellom støtten til norske frivillige organisasjoners arbeid med kapasitetsbygging for sivilt samfunn over post 160.70, og den humanitære støtten de samme organisasjoner får fra post 163.70 for å levere assistanse og beskyttelse må styrkes. Norad bes vurdere hvordan forvaltningen av post 160.70 kan bidra til økte synergier med den humanitære innsatsen slik at effekten av den samlede norske innsatsen i

langvarige kriser styrkes, herunder økt mulighet for fleksibilitet innenfor post 160.70 for å sikre samordning i respons i nye humanitære kriser som krever en langsiktig innsats.

Norad bes bidra til at innhold og format i Norads rammeavtaler med de frivillige organisasjonene i større grad sees i sammenheng med departementets rammeavtaler for humanitær bistand med de samme organisasjonene. Det bør være en målsetning på sikt at rammeavtalene Norad og UD forvalter med samme organisasjoner inngås for samme avtaleperioder. Forslag til synkronisering fremlegges i notat pr. 10. mai for presentasjon i etatsstyringsmøte nr. 2-2018 (jf. også pkt. 6 nedenfor og årshjulet i vedlegg 1).

Andre tema (jf. Prop. 1 S s. 53):

- **Sårbare stater**

Regjeringen har utarbeidet et strategisk rammeverk for norsk innsats i sårbare stater og regioner. Det har vært et godt samarbeid med Norad i utarbeidelse av rammeverket. Rammeverket er en oppfølging av både Meld. St. 36 (2016-2017) og Meld. St. 24 (2016-2017). Rammeverket er et verktøy for å gjennomføre regjeringens prioriteringer i land som er preget av konflikt og høy grad av sårbarhet. Rammeverket er reflektert i budsjettforslaget i Prop. 1 S og i de aktuelle utenriksstasjonenes virksomhetsplaner.

Norad har en viktig rolle i oppfølging av rammeverket på særlig to områder. For det første der Norad forvalter tilskuddene. Flere satsinger er svært relevante i sårbare stater og regioner, og er inkludert i omtale av «prioriterte innsatsområder» i rammeverket. For det andre mht. kvalitetssikring av forvaltningen generelt og eventuell utarbeidelse av relevante verktøy. Oppfølging av rammeverket vil primært skje gjennom arbeidet i eksisterende landteam der også fagpersoner fra Norad vil kunne trekkes inn. Det skal ikke opprettes nye strukturer. De relevante regionale seksjonene i UD vil ha hovedansvaret og vil trekke på relevante seksjoner og fagpersoner i Norad. Det vises forøvrig til omtalen av Kunnskapsbanken nedenfor.

- **Migrasjon**

Migrasjon er en av vår tids største utfordringer. For å nå bærekraftsmål 10, delmål 7 om ordnet, trygg, regulær og ansvarlig migrasjon, kreves det et koordinert globalt samarbeid. Som ledd i oppfølgingen av FNs høynivåmøte om flukt og migrasjon i 2016 deltar Norge i utarbeidelsen av to globale plattformer for hhv. flukt og migrasjon. Oppfølgingen av Valletta-handlingsplanen av 2015 om samarbeid mellom europeiske og afrikanske land om migrasjon, flukt og retur er også en viktig del av det internasjonale arbeidet. Det er et mål å integrere migrasjon i det utenriks- og utviklingspolitiske samarbeidet med relevante land.

Norad bes bidra i dette arbeidet med faglig rådgiving på grunnlag av løpende kontakt og samhandling. Sentrale arbeidsområder i 2018 vil være knyttet til norsk deltakelse i internasjonale prosesser i skjæringsflatene mellom migrasjon og utvikling.

- **Hav og marine ressurser**

En helhetlig og langsiktig forvaltning av havressursene og havmiljøet er en forutsetning for å sikre livsgrunnlaget for oss selv og kommende generasjoner. Regjeringen vil satse på verdiskaping og bærekraftig bruk av havets ressurser, styrke arbeidet for rene og sunne hav, og bidra til å utvikle bærekraftig havøkonomi i utviklingssamarbeidet.

Norad skal bidra i dette arbeidet ved å forvalte programmet Fisk for utvikling og tilskuddsordninger under temaet matsikkerhet der fiske og akvakultur vil ha økende

betydning. Norad skal prioritere videreutvikling av dette viktige arbeidet, også innenfor rammen av Kunnskapsbanken.

Regjeringen har besluttet å opprette et bistandsprogram mot marin forsøpling. Departementet vil ta initiativ til dialog om videre prosess for etableringen av et program som Norad bes forvalte deler av. Departementet vil overføre midler til Norad når innretningen på programmet er avgjort.

- **Fiskeri, jordbruk og matsikkerhet**

Regjeringen har varslet at det skal utarbeides en opptrappingsplan for det videre arbeidet med matsikkerhet og klimatilpasset landbruk til revidert nasjonalbudsjett (RNB). I tillegg vil et ernæringsprogram etableres som komplementerer helse- og utdanningssatsingene. Departementet inviterer Norad til dialog om utvikling av planen som Norad deretter bes forvalte. Utvikling innenfor jordbruk, fiskeri og akvakultur er sentralt for å bidra til matsikkerhet og fattigdomsreduksjon.

På den bakgrunn tar departementet sikte på å foreta nødvendige politiske avklaringer i begynnelsen av 2018 for å fastsette rammer og mandat for utarbeidelse av de forskjellige planer og programmer innen denne tematikken. Gitt at matsikkerhet og klimatilpasset landbruk skal inkluderes i Kunnskapsbanken, bes Norad om å legge fram et forslag til mulige faglige samarbeid innen denne tematikken innen 1. mars. Den stramme tidsrammen for dette arbeidet fordrer et videre tett og godt samarbeid med Norad.

- **Menneskerettigheter**

Menneskerettigheter skal integreres i Norges utviklingssamarbeid i tråd med bærekraftsmålenes ambisjon om at 'ingen skal utelates' og føringene i Meld. St. 10 (2014-15) "Muligheter for alle" (MR-meldingen). Norad skal bidra til operasjonalisering og gjennomføring av denne politikken. Norad bes sette av ressurser til å bistå i utviklingen av et system for å synliggjøre innsats og resultater på menneskerettighetsområdet. Norad vil også bli involvert i utarbeidelsen av en intern oppfølgingsplan for MR-meldingen.

Faglig rådgivning vil bli etterspurt på flere områder, inkludert oppfølging av OHCHR, IDEA, Community of Democracies og MR-rådet, samt satsninger innenfor temaene ytringsfrihet og styrking av rettighetene til sårbare grupper som funksjonshemmede, LHBTI-personer og religiøse minoriteter. Norad bes øke støtten til organisasjoner som arbeider med å styrke disse rettighetene. Norad vil bli bedt om å fasilitere landbesøk til FNs spesialrapportør for retten til utvikling.

- **Kvinnens rettigheter og likestilling**

De to søylene for satsingen innenfor temaet kvinnens rettigheter og likestilling er de to handlingsplanen for kvinnens rettigheter og likestilling (2016-2020) og handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet (2015-2018). Norad bes sette av ressurser og gi løpende faglig rådgivning og opplæring for gjennomføring av planene og å bistå i resultatrapportering på begge handlingsplanene. Norad bes om å opprettholde kompetanse på helheten av norsk innsats på feltet, herunder innretning og resultater av bistand til likestillingsformål både gjennom multilaterale og bilaterale kanaler.

Norad bes også om å sette av kapasitet til utarbeidning av ny handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet og til ny strategi mot barneekteskap/skadelige skikker. Videre skal Norad

oppretholde sin faglige rådgiving for kvinners rettigheter og likestilling overfor FNs fond og programmer og andre relevante multilaterale institusjoner.

I tillegg til målrettede satsinger, har Norad en viktig funksjon som bistandsfaglig rådgiver til hele utenriktjenesten om hvordan hensynet til kvinners rettigheter og likestilling kan integreres i relevante utviklingssatsinger. Målet om at ingen skal utelates er viktig i likestillingsarbeidet. Flerdimensjonal diskriminering og spesielt hensynet til kvinner med funksjonshemming skal ivaretas i den faglige rådgivingen.

Norad er sekretariat for programmet LIKE – likestilling for utvikling. Det er viktig at dette arbeidet prioriteres og at det settes av tilstrekkelig ressurser til dette. Programmet inngår i Kunnskapsbanken.

Det skal legges til rette for en betydelig økning av støtten til arbeidet med seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) sammenliknet med nivået i 2017, i tråd med bl.a. politiske føringer.

Norad skal bidra faglig, samt med forvaltning, monitorering og statistikkføring for å sikre at de samlede målsettingene nås.

5. Geografisk konsentrasjon: Partnerland og samarbeidsland

Regjeringen legger vekt på geografisk konsentrasjon av den bilaterale bistanden med sikte på å oppnå resultater og varige utviklingseffekter (jf. Prop. 1 S s. 55). I utviklingsmeldingen (Meld. St. 24 (2016-2017)) ble det varslet at norsk bilateral bistand vil konsentreres til 20-25 partnerland. De 12 tidligere fokuslandene vil inkluderes blant de nye partnerlandene. I Prop. S 1 (2017-2018) utvelges ytterligere 12 land slik at det totalt blir 24 partnerland. Disse 24 partnerlandene er inkludert i listen over 85 samarbeidsland (jf. Prop. 1 S s. 424). Stortinget har bedt om at utvelgelsen av partnerland forankres i Stortinget.

Norad skal delta i arbeidet for geografisk konsentrasjon ved å forholde seg til listene over samarbeidsland og partnerland, samtidig som det fortsatt gjelder unntak for postene 160.70 sivilt samfunn, 161.75/161.95 Norfund, 163.70 nødhjelp og humanitær bistand, og 164.70 fred, forsoning og demokrati.

Norad skal bidra til at andelen til de minst utviklede land (MUL) ikke synker. Norad skal videre bidra til at innsatsen økes mht. å bistå de landene som har de største utviklingsutfordringene, som flere land i Afrika sør for Sahara.

6. Arbeidet for styrking av sivilt samfunn

Stortinget (jf. Innst. 7 S) legger stor vekt på at et sterkt og uavhengig sivilt samfunn er viktig for demokratisk utvikling og arbeid mot fattigdom, og besluttet å øke støtten til sivilt samfunn utover regjeringens budsjettforslag. Stortinget (jf. Innst. 7 S) mener at støtten via sivilt samfunn har vist seg minst like effektiv som annen bistand, og at støtten har vært underlagt mer systematiske faglige vurderinger og er under streng kontroll med tanke på effektivitet, resultat og korrupsjonssikring.

Norad bes videreføre sitt arbeid for styrking av sivilt samfunn i samsvar med etablert politikk og retningslinjer. Det forutsettes løpende informasjonsutveksling og samarbeid med departementet gitt den betydelige politiske interesse dette arbeidsområdet har, når det gjelder både aktuelle enkeltsaker og overordnede spørsmål som den pågående prosess for å

utvikle nye retningslinjer mht. hvilke prinsipper som skal legges til grunn for støtten til sivil samfunn i fremtiden. Departementet imøteser pr. 1. mars en statusrapport om arbeidet med nye prinsipper og retningslinjer, for presentasjon i etatsstyringsmøte nr. 1-2018. Rapporten skal også redegjøre for oppfølgingen av bærekraftsmålene i denne sammenheng.

Sivilsamfunnet og norske frivillige organisasjoner som Flyktninghjelpen, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp og Redd Barna er viktige samarbeidspartnere også på det humanitære området. Departementet ønsker i 2018 å se nærmere på hvordan samarbeidet UD-Norad-sivilsamfunnet kan videreutvikles og synkroniseres, jf. omtalen av humanitær bistand under pkt. 4.

Det understrekes at det skal legges til rette for en betydelig økning av støtten til arbeidet med tros- og livssynsfrihet/religiøse minoriteter sammenliknet med nivået i 2017, i tråd med bl.a. Stortingets føringer. Demokratistøtten gjennom politiske partier videreføres, samtidig som søknadsprosedyrene må forenkles slik at ordningen reelt blir søkbar.

NIFU-rapporten *Pathways to global impact* (2017) avdekket at sivilsamfunnsorganisasjoner i større grad kunne lagt forskningsbasert kunnskap til grunn for sin utviklingsinnsats. Norad bes legge til rette for at organisasjonene har tydeligere insentiver for å bruke forskning i utviklingen av sine strategier og planer, og bidra til at det skapes møteplasser og andre virkemidler som styrker kunnskapsgrunnet innen sivilsamfunnsinnsatsen.

7. Multilaterale organisasjoner og globale initiativ

En stor andel av bistandsbudsjettet kanaliseres gjennom multilaterale organisasjoner og globale initiativ/mekanismer.

Norad bes fortsette sin faglige støtte knyttet til FN og multilaterale organisasjoner. Dette gjelder særlig rådgivning, forberedelser og deltakelse i styrearbeid, men også kvalitetssikring og rådgivning innen forvaltning, resultater og juridiske spørsmål.

Norad bes vedlikeholde høy kompetanse på utviklingsbankenes finansielle sider og tiltak for å styrke bankenes utlånsevne, og være i beredskap ved fremtidige kapitalpåfyllinger (IFC, IBRD, Afrikabanken) og midtveisgjennomganger av IDA og Afrikafondet, samt sette av tilstrekkelige ressurser til oppfølging av MOPAN.

Norad har fått et direkte ansvar for å følge arbeidet innenfor de store globale initiativ/mekanismer innenfor temaene helse og utdanning, der Norge i flere tilfeller fra starten har vært en sentral pådriver og initiativtaker. Norad bes være særlig påpasselig med å informere og konsultere departementet i tilfeller hvor det innenfor slike mekanismer arbeides med nye modeller for finansiering, og der Verdensbanken vil være (eller ønskes som) fondsforvalter. Som i arbeidet i FN-organisasjoner og utviklingsbanker har Norad også innenfor globale initiativ et særlig ansvar for å sikre egen kompetanse og kapasitet til å formidle faglige råd og tjenester til Norges representanter i styrende organer og i ulike arbeidsprosesser.

Det er nå viktig å videreutvikle samarbeidet mellom departementet og Norad på dette området, spesielt når det gjelder gode rutiner og informasjonsdeling. Svært ofte dreier det seg om virksomhet som berører sentrale politiske interesser for Norge. Der Norad har et hovedansvar f.eks. ved å ivareta Norges deltakelse i styremøter, skal Norad forelegge for departementet alle forslag til norske initiativ og posisjoner så raskt som mulig, slik at behov for politisk klarering kan ivaretas og instruks kan gis i tide. På samme måte skal saker til beslutning som berører norsk utviklings- og utenrikspolitikk, fremlegges for departementet for

klarering. Departementet vil på sin side gjøre sitt beste for å holde Norad informert om norske politiske interesser og regjeringens/utviklingsministerens holdninger. Det må også pågå en løpende vurdering av hva som er hensiktsmessig organisering, arbeidsdeling og møtedeltakelse, for å foreta tilpasninger som vil kunne effektivisere og styrke arbeidet.

8. Faglig samarbeid, forskning og Kunnskapsbanken

I Innst. 7 S (2017-2018) heter det: «Komiteen vil videre understreke betydningen av opplæring og veiledning og viser til anmodningsvedtak nr. 583, 2017 hvor «Stortinget ber regjeringen i budsjettproposisjonen for 2018 fremme forslag om å etablere en ny felles plattform i Norad som skal formidle faglig rådgiving til fattige land innen utvalgte sektorer der Norge har særlig kompetanse». Komiteen registrerer at regjeringen vil arbeide for å etablere rammene til en kunnskapsbank med institusjonelt sete i Norad. Komiteen imøteser orienteringer om fremdriften i arbeidet i perioden frem til anmodningsvedtaket kan anses gjennomført.» Departementet viser også til føringer for Kunnskapsbanken i Verbalforslag nr. 39, 2017, Meld. St. 24 (2016 – 2017), Innstilling 440 S (2016 – 2017) og Prop. 1 S (2017 – 2018).

Det har vært et nært samarbeid mellom UD og Norad om forberedelsene til etablering av Kunnskapsbanken, jfr. bl.a. notat datert 26.10.2017 fra UD og etatsstyringsmøte 3-2017. Norad profilerte også initiativet på Norad-konferansen i desember 2017. Departementet imøteser nær kontakt om Norads planer for etablering og utvikling av Kunnskapsbanken i løpet av 2018, herunder hvordan Stortingets føringer vil bli fulgt opp, og imøteser en statusrapport pr. 1. mars for drøfting i etatsstyringsmøte nr. 1-2018. Kunnskapsbanken vil bli et sentralt element i Norges utviklingssamarbeid fremover, og vil ha betydning for flere andre prioriterte temaer, herunder det strategiske rammeverket for sårbare stater og regioner, og utvikling av bærekraftig havøkonomi i utviklingssamarbeidet.

Konseptet «Kunnskapsbanken» vil blant annet samle følgende satsinger innenfor faglig samarbeid:

- Olje for utvikling
- Fisk for utvikling
- Skatt for utvikling
- Statistikk
- NORHED
- Likestilling for utvikling

Hvordan dette konkret organiseres innenfor Norads rammer på en effektiv og hensiktsmessig måte vil være et løpende ansvar som ivaretas av Norad i nær dialog med departementet.

Faglig samarbeid om skatterelaterte spørsmål skal revitaliseres og styrkes innenfor Kunnskapsbanken. Norad bes bidra til utarbeidelsen av en opptrappingsplan for støtten på dette feltet, i overensstemmelse med internasjonale forpliktelser. Norads ivaretagelse av sekretariatsfunksjonene og forvaltningen for programmene Olje for utvikling, Fisk for utvikling og Likestilling for utvikling videreføres som sentrale elementer i Kunnskapsbanken.

Kunnskapsbanken skal gi en felles ramme og profilering for disse programmene, og bidra til koordinering og effektivisering av administrasjonen av dem. Alle programmene skal ha et særlig fokus på utvikling av godt styresett og anti-korrupsjon.

Den økte innsatsen for matsikkerhet og klimatilpasset landbruk skal ha tilknytning til Kunnskapsbanken. Faglig samarbeid omfatter for øvrig også områder som ren energi, klima/miljø, naturressursforvaltning, godt styresett, trepartssamarbeid, triangulært samarbeid sør-sør-nord, menneskerettigheter, data og statistikk, anti-korrupsjon, finansforvaltning,

riksrevisjon, forskning og høyere utdanning. Kunnskapsbanken vil kunne spille en viktig rolle på alle disse områdene ved å informere, systematisere, kartlegge, og kvalitetssikre faglig bistand i bilateralt samarbeid og via sivilt samfunn og multilaterale organisasjoner. Faglig bistand som forvaltes på utenriksstasjonene må ses i sammenheng med faglig bistandsinnsats som forvaltes i Norad. Norad bes avklare forholdet mellom Kunnskapsbanken og diverse områder for faglig samarbeid.

Det innledes en dialog mellom UD og Norad om forvaltningsansvaret for Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) med sikte på en overføring tidlig i 2018. Som ledd i denne prosessen må det finnes budsjettinndekning (ny budsjettlinje) for Norges direkte bidrag til EITI-sekretariatet i Oslo (treårlig avtale 2017-19 på 3,2 mill NOK per år). Det legges også opp til overføring av forvaltningsansvaret for det tett beslektede Extractives Global Programmatic Support Multi-Donor Trust Fund (EGPS), som ligger i Verdensbanken. Her er det inntil videre ikke behov for påfyll av friske norske midler.

Norad skal følge opp forskning og samarbeid med forskningsmiljøer i tråd med den nye forskningsstrategien som gjelder for både utenriksstjenesten og Norad. Her fremgår bl.a. som prioritet å «styrke kunnskapsgrunnlaget for norsk utviklingspolitikk ved å sørge for at det er forskningssatsinger på alle områder der det er store bistandssatsinger». Norad bes følge opp dette innenfor de muligheter eksisterende økonomiske rammer gir.

9. Faglig rådgiving til UD og utenriksstasjonene

Å gi faglige råd til departementet og utenriksstasjonene er en av Norads fem hovedoppgaver. Parallelt med utarbeidelsen av tildelingsbrevet for 2018 er det gjennom avdelingenes og stasjonenes virksomhetsplaner oppgitt antatt behov for faglige tjenester fra Norad til departementet og utenriksstasjonene i 2018. Departementets behov for slike tjenester er deretter drøftet i avdelingsvise møter mellom Norad og tre av UDs avdelinger (ØKUT, REG, FN-avd). Utenriksstasjonenes innmeldinger er, på grunnlag av deres virksomhetsplaner, gjennomgått av Norad og drøftet i Norads møte med UDs regionavdeling.

Norad bes med utgangspunkt i innmeldingene prioritere leveranser til departementet og utenriksstasjonene på grunnlag av regjeringens hovedprioriteringer i utviklingspolitikken gjengitt i pkt. 1-3. Innmeldingene er basert på forventet behov. Både fra departementet og utenriksstasjonene vil det bli endringer i løpet av året. Norad bes ta høyde for dette og ha rom for å omprioritere innsatsen. Ved behov bes Norad avklare prioriteringer med departementet.

10. Kvalitetssikring, god forvaltning, og konsentrasjon ved redusert antall avtaler.

Kvalitetssikring er en av Norads fem hovedoppgaver (jf. pkt. 1 ovenfor).

Norad skal:

- Ha en effektiv administrasjon og tilskuddsforvaltning med høy kvalitet.
- Praktisere nulltoleranse for økonomiske misligheter.
- Fortsette sitt arbeid med kvalitetssikring og juridisk rådgiving ved avtaler som inngås.
- Fortsette arbeidet med resultatoppfølging og statistikkrapportering.
- Sikre at Norges statistikkrapporteringer til OECD/DAC er i tråd med ODA-regelverket.
- Bidra til en mer bevisst bruk av policy-markører i statistikkarbeidet for å gi et mest mulig korrekt bilde av norske satsinger bl.a. i relasjon til land vi ofte sammenligner oss med.

- Gjennomføre forvaltningsgjennomganger på utvalgte ambassader på vegne av departementet.
- Bidra til at dagens nivå på om lag 3300 tilskuddsavtaler samlet i utenriktjenesten ikke øker samt fortsette arbeidet for ytterligere reduksjon i antall avtaler i tilskuddsforvaltningen, som del av arbeidet for bedre resultater i utviklingssamarbeidet.
- Samarbeide med UD om opprydding for prosjekter som finansieres over flere ulike budsjettposter, med sikte på forenkling.
- Forvalte tilskudd i tråd med de til enhver tid gjeldende ordningsregelverk.
- Samarbeide med UD for å oppnå ytterligere forenkling mht. ordningsregelverkene.
- Gi høy prioritet til sikkerhet og beredskap inkl. informasjonssikkerhet.
- Videreføre arbeidet for digitalisering bl.a. gjennom samarbeidet med departementet om tilskudds-portalen.

11. Kommunikasjon og evaluering

Kommunikasjon og evaluering er to av Norads fem hovedoppgaver (jf. pkt. 1 ovenfor).

Norad skal:

- Bidra til solid kunnskap om Norges rolle i utviklingspolitiske spørsmål og om bistandens resultater.
- Spre kunnskap om og engasjement rundt FNs bærekraftsmål, samt skape engasjement og debatt om bistand, utviklingsspørsmål, humanitære satsinger og globale problemstillinger.
- Rapportere tilbake til Norges befolkning om resultater av norsk bistand og bærekraftsmålene.
- Koordinere utadrettede budskap om bistand med departementet.
- Sørgе for at annonsering og formidling av norsk støtte avklares med UD for å vurdere hvordan politisk ledelse kan markere norske bidrag på best mulig måte.
- Bidra aktivt til en enhetlig profilering av norsk utviklingssamarbeid i samarbeidslandene, bl.a. ved at norske bidrag fremstår som gitt av «Norge», og ikke av «Norad» eller andre norske institusjoner.

Norad skal videre:

- Initiere og gjennomføre evalueringer som et vesentlig bidrag til mål- og resultatorientering av Norges utviklingssamarbeid.
- Videreføre dialog og samarbeid med departementet for å utvikle en hensiktsmessig evalueringsevne med sikte på å fremme læring og derved forbedre resultatene av Norges utviklingssamarbeid.
- Se den sentrale evalueringsevnen i sammenheng med gjennomganger og desentraliserte evalueringer som gjøres på prosjekt og programnivå, ofte av eksterne evalueringsteam, for et sterkest mulig fokus på hvordan utviklingstiltak må utformes for å skape optimale resultater i felt.

12. Fellesføring fra regjeringen: Motvirke arbeidslivskriminalitet

Offentlige oppdragsgivere har som innkjøpere av varer og tjenester et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Det forventes at offentlige virksomheter går foran i arbeidet med å fremme et seriøst arbeidsliv. Norad skal ved tildeling av oppdrag og i oppfølging av inngåtte kontrakter sikre at deres leverandører følger lover og regler. Norad skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet.

13. Etatsstyringsdialogen og rapportering

Det legges vekt på en fortsatt nær og konstruktiv etatsstyringsdialog på grunnlag av Instruks for Norad, reglement for og bestemmelser om økonomistyring i staten, veileder i etatsstyring (Finansdepartementet, november 2011), og «Syse-rapporten» fra februar 2017.

Selv om samarbeidet og etatsstyringsdialogen fungerer godt, medfører overføringen av store nye oppgaver til Norad i 2017 behov for tilpasning til den nye situasjonen. Det er behov for klarhet og god rolleforståelse på begge sider. Samtidig må understrekes at løpende kontakt og samarbeid er en forutsetning for gode resultater. Som ledd i arbeidet for en hensiktsmessig utvikling av etatsstyringsdialogen skal departementet og Norad innen 1. mars, hver fra sitt perspektiv, levere en kortfattet presentasjon av egne erfaringer fra etatsstyringsdialogen de siste månedene, for drøfting i etatsstyringsmøte nr. 1-2018.

Etatsstyringsdialogen forutsettes benyttet for å avklare tvil og uklarheter, inkludert hvordan man skal møte nye utfordringer som måtte oppstå i løpet av året. De sentrale elementene i etatsstyringsdialogen er nedfelt i «Årshjulet UD-Norad 2018: Rapporterings- og møtekalender», som følger dette tildelingsbrev som vedlegg 1.

De økte oppgaver for Norad tilsier nå også en mer aktiv og systematisk deltakelse i budsjettprosessen i løpet av året når det gjelder å bidra med innspill og tekstforslag i utarbeidelsen av departementets budsjettproposisjon og andre deler av budsjettarbeidet. Særlig aktuelle innspill er inkludert i årshjulet i vedlegg 1.

14. Budsjett-tildelinger for 2018

På grunnlag av fordelingsnotater utarbeidet i departementet har politisk ledelse klarert fordelingen av budsjettmidlene som Stortinget har bevilget under de relevante budsjettposter, inkludert hvilke beløp som skal tildeles Norad. Budsjettildelingene i tabellen nedenfor samt nærmere omtale i vedlegg 2 tar utgangspunkt i fordelingsnotatene og tilbakemeldingene fra politisk ledelse. De politisk klarerte fordelingsnotatene gir en mer detaljert gjennomgang av fordelingen, innsatser, kanalvalg og geografiske prioriteringer under de enkelte budsjettposter. De enkelte seksjoner i UD med ansvar for oppfølging av fordelingsnotatene vil i det løpende samarbeid med de berørte seksjoner i Norad vurdere om og eventuelt hvordan det kan være hensiktsmessig å formidle mer detaljert innhold fra disse notatene.

Norad tildeles budsjettmidler i tråd med nedenstående tabell.

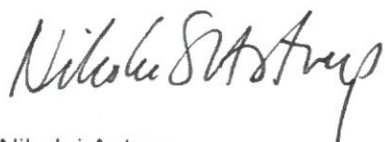
Kapittel/post		Norske kroner
Driftsmidler		
141.01	Direktoratet for utviklingssamarbeid, drift	273 336 000
160.01	Sivilt samfunn og demokratiutvikling, drift	21 000 000
165.01	Forskning m.v., driftsutgifter	47 200 000
	Sum driftsposter	341 536 000
Tilskuddsmidler		
150.78	Regionbevilgning for Afrika	383 475 000
151.78	Regionbevilgning for Asia	41 700 000
160.70	Sivilt samfunn	2 057 471 000
161.70	Næringsutvikling	271 000 000
163.72	Menneskerettigheter	1 500 000
164.70	Fred, forsoning og demokratiltak	26 000 000
165.70	Forskning	100 000 000
165.71	Faglig samarbeid	309 200 000
166.72	Klima og miljø	725 600 000
166.74	Fornybar energi	218 500 000
168.70	Kvinnens rettigheter og likestilling	129 000 000
169.70	Global helse	3 182 800 000
169.73	Utdanning	1 038 000 000
170.81	Matsikkerhet og klimatilpasset landbruk	203 000 000
	Sum tilskuddsposter	8 687 246 000
Sum	Total tildeling med dette brev	9 028 782 000

Nærmere omtale og føringer for bruk av midlene er angitt i vedlegg 2.

Supplerende tildelingsbrev vil bli utarbeidet når det oppstår behov for dette.

I vedlegg 3 følger en tabell der tildelingene er innskrevet, og som vil bli brukt gjennom året for å ha en samlet og konsentrert oversikt over alle budsjett-tildelinger fra UD til Norad i 2018, på samme måte som i 2017.

Med vennlig hilsen

Nikolai Astrup

Kopi: Riksrevisjonen,
UDs seksjon for økonomi og virksomhetsstyring.

- Seksjon for utviklingspolitikk, som saksbehandlende enhet for etatsstyringen, besørger deretter videre fordeling i UD samt publisering på regjeringen.no.

Vedlegg 1: **Årshjulet UD-Norad 2018: Rapporterings- og møte-kalender.**

Vedlegg 2: **Tildeling av budsjettmidler for 2018, omtale på postnivå.**

Vedlegg 3: **Årstabell 2018 for alle tildelinger UD-Norad**

Vedlegg 1 til tildelingsbrev nr. 1-2018 fra Utenriksdepartementet til Norad:

Årshjulet UD-Norad 2018: Rapporterings- og møtekalender

Rapport/møter	Dato (tentativ)	Innhold/merknader
Erfaringsrapport fra siste års forvaltningsgjennomganger	1. februar	Gjennomgås i etatsstyringsmøte nr. 1
Rapportering til Statsregnskapet for 2017	1. februar	Årsavslutning, forklaringer til statsregnskapet om vesentlige avvik
Norad leverer innspill til RNB 2018	1. mars	Bidrag til budsjettprosessen
Erfaringsrapporter fra hhv. UD og Norad om etatsstyringsdialogen	1. mars	For drøfting i etatsstyringsmøte nr. 1
Statusrapport fra Norad om utvikling av Kunnskapsbanken	1. mars	For drøfting i etatsstyringsmøte nr. 1
Bestilling går fra UD til Norad for forslag til program mot marin forsøpling.	1. mars	For drøfting i etatsstyringsmøte nr. 1
Statusrapport fra Norad om nye prinsipper og retningslinjer for sivilt samfunn	1. mars	For drøfting i etatsstyringsmøte nr. 1
Norads forslag til faglig samarbeid om matsikkerhet og klimatilpasset landbruk	1. mars	Gjennomgås i etatsstyringsmøte nr. 1
Norads årsrapport for 2017	14. mars	Presenteres i etatsstyringsmøte nr. 1.
Etatsstyringsmøte nr. 1-2018	15. mars	Drøfting av rapporter o.l. så langt i 2018. Planer for bruk av budsjettøkning på post 141.01.
Vedlegg til Norads årsrapport på bruk av tilskuddsmidler	20. april	Gjennomgås i etatsstyringsmøte nr. 2
Norads tekstforslag til Prop. 1 S for 2019	30. april	Bidrag til budsjettprosessen (og ev oppfølging i juni og juli)
Norad leverer vurdering av mulig forenkling på sensitive områder i sivilsamfunnsarbeidet samt for demokratistøtten.	4. mai	Drøftes i etatsstyringsmøte nr. 2
Forbruks- og fremdriftsrapport nr. 1	15. mai	Forbruk på postnivå målt mot gjeldende tildelinger og plantall. Vesentlige avvik skal forklares.

Norad presenterer, med innspill fra UD, forslag til synkronisering av avtaler med sivilsamfunnsorganisasjoner.	15. mai	Gjennomgås i etatsstyringsmøte nr. 2
Årsrapport om evalueringsvirksomheten i 2017	23. mai	Kontakt omkring fremleggelse. Presenteres i etatsstyringsmøte nr. 2
Etatsstyringsmøte nr. 2-2018	24. mai	Drøfting av rapporter o.l. fremlagt siden forrige etatsstyringsmøte.
Forbruks- og fremdriftsrapport nr. 2.	20. september	Forbruk på postnivå i forhold til gjeldende tildelinger og plantall. Vesentlige avvik skal forklares. Rapporten er Norads innspill til reallokeringer og evt. høstens nysaldering.
Norads statusrapport om gjennomføringen av tildelingsbrev nr. 1-2018	20. september	Fremdriftsrapportering om føringene i tildelingsbrev nr. 1-2018. Drøftes i møte 16.10. om tildelingsbrev 1-2019 og i etatsstyringsmøte nr. 3.
Norads budsjett-innspill til omgrupperingsproposisjonen	20. september	Bidrag til budsjettprosessen
Oppstartmøte for tildelingsbrev nr. 1-2019	16. oktober	Arbeidsmøte for gjennomgang av Prop. 1 S, oppsummering av foregående års prosess, og planlegging, med sikte på tildelingsbrev nr. 1-2019
Etatsstyringsmøte nr. 3-2018	19. oktober	Hovedprioriteringer 2018 i Prop. 1 S Drøfting av rapporter o.l. fremlagt siden forrige etatsstyringsmøte.
Norads innmelding av budsjettbehov for 2019	15. november	
Avdelingsvise møter med Norad-ledelsen om behov for faglige tjenester i 2019	4.-6. desember	Uformell diskusjon basert på innlegg fra avdelingen og dens seksjoner.

Vedlegg 2 til tildelingsbrev nr. 1-2018 fra Utenriksdepartementet til Norad:

Tildeling av budsjettmidler til Norad for 2018: Nærmere omtale av tildelinger på post-nivå

1. Driftsmidler

Kap 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

Post 01 Driftsutgifter. Tildeling: 273 336 000 kroner

Tildelingen skal dekke virksomhetens administrasjonsutgifter i samsvar med Prop. 1 S (2017-2018) og føringer i dette brev. Det forventes at økningen på posten øker Norads kapasitet til å forvalte og kvalitetssikre norsk bistand, med spesiell vekt på å bistå utenriksstasjoner i Afrika sør for Sahara og stasjoner i sårbare stater med en betydelig bistandsportefølje, jf. Innst. 7 S (2017-2018). Norad bes på det første etatsstyringsmøtet i 2018 redegjøre for planer knyttet til denne styrkingen og foreslåtte tiltak.

Kap 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling

Post 01 Driftsutgifter. Tildeling: 21 000 000 kroner

Tildelingen skal brukes til å kommunisere resultater fra norsk bistand og tilrettelegge for debatt om utviklingsspørsmål. Konkrete informasjonskampanjer skal utformes etter konsultasjon med UD. Forbruk under denne posten skal kunne rapporteres til OECD/DAC som 998.20 «Promotion of development awareness».

Kap 165 Forskning m.v.

Post 01 Driftsutgifter. Tildeling: 47 200 000

Tildelingen på 47,2 mill. kroner skal bidra til å sikre kvalitet og effektivitet i utviklingssamarbeidet. Den skal benyttes til evaluering av utviklingstiltak med vekt på resultater av bistandsinnsats. Den skal også benyttes til faglige tjenester dvs. til gjennomganger, revisjonstjenester, studier, utredninger mv.

Tildelingen kan benyttes til oppdrag under rammeavtalene for «FoU-tjenester og tilhørende konsulent tjenester knyttet til norsk utenriks- og utviklingspolitikk» i tråd med Stortingets budsjettvedtak. Det vises for øvrig til postens mål, jf Prop. 1. S. (2017-2018).

2. Tilskuddsmidler

Kap. 150 Bistand til Afrika

Post 78 Regionbevilgning for Afrika. Tildeling: 383 475 000 kroner

Norad tildeles 383,475 mill. kroner under post 150.78, fordelt med 279,175 mill. kroner på nasjonale tiltak (underpost 150.78.111) og 104,3 mill. kroner på regionale tiltak (underpost 150.78.121).

Nasjonale tiltak: 279,175 mill. kroner

Departementet viser til dialog med Norad om behovet for nærmere avklaringer og ansvarsfordeling mellom Norad, stasjonene og departementet når det gjelder støtten til sivil samfunn i Afrika over kap 150.78. Departementet vil i løpet av første kvartal ta initiativ til en slik prosess. Norad bes på egnet måte orientere de berørte organisasjonene om dette.

Norad tildeles totalt 279 175 000 kroner for støtte til tiltak gjennom sivil samfunn som spesifisert nedenfor:

Angola:

Norad tildeles kr. 22 000 000 over regionbevilgningen til videreføring av støtte til sivil samfunn i Angola gjennom Kirkens Nødhjelps (KN), inkludert Norsk Folkehjelps tidligere partnere, i tråd med ambassaden i Luandas føringer.

Etiopia:

Norad tildeles totalt kr 66 500 000 for støtte til tiltak gjennom sivil samfunn i Etiopia. Dette går både til videreføring av prosjekter og til nye prosjekter i regi av Utviklingsfondet, Kirkens Nødhjelp og Redd Barna, som skissert nedenfor.

Utviklingsfondets CARD prosjekt (Climate Adaptation and Rural Development) videreføres med en støtte på til sammen kr 20 000 000.

Kirken Nødhjelps FGM prosjekt (Female Genital Mutilation) og prosjekter for reproduktiv helse videreføres med totalt kr 16 500 000.

I tråd med forutgående dialog mellom ambassaden i Addis Abeba og Norad ifm årets VP-prosedyse bes Norad ta ansvar for forvaltning av følgende tre langsiktige prosjekter i Etiopia;

Home grown School feeding Somali Region i regi av Utviklingsfondet med kr 6 000 000. Dette er del av en treårig avtale der Norad fikk overført NOK 5 millioner i gjennom Norads tildelingsbrev nr 6 i 2017, på bakgrunn av en avtale inngått av ambassaden i Addis Abeba.

Education in emergencies country Afar- and Somali region i regi av Redd Barna med kr 9 000 000. Dette er del av en treårig avtale der Norad fikk overført kr 8 200 000 gjennom tildelingsbrev nr 6 i 2017, på bakgrunn av en avtale inngått av ambassaden i Addis Abeba.

Nytt treårig prosjekt *Joint Norwegian Consortium Resilience Building Project* i regi av Utviklingsfondet med kr 15 000 000.

Madagaskar:

Norad tildeles kr 1 500 000 til prosjekt i regi av Digni rettet mot inkluderende utdanningstilbud.

Mali:

Norad tildeles 10 868 000 kroner til videreføring av prosjekter i regi av Kirkens Nødhjelp, Strømmestiftelsen og Digni knyttet til lokale forsoningsprosedyser, utdanning og kvinners rettigheter.

Somalia:

Norad tildeles kr20 000 000 til videreføring av prosjekter i regi av Kirkens Nødhjelps arbeid i Somalia.

Sudan:

Norad tildeles 15 000 000 kroner til videreføring av prosjekter i regi av Kirkens Nødhjelp, med vekt på prosjekter i regionen Sør-Kordofan.

Sør Sudan:

Norad tildeles 105 000 000 kroner til videreføring av prosjekter i regi av Adra, Flyktningshjelpen, Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp og Redd Barna knyttet til innsats for den krigsrammede befolkningen, freds- og forsoningsprosesser, utdanning og kvinners rettigheter. Da den totale rammen ikke utvides fra 2017, økes heller ikke tildelingen til Adra og Norsk Folkehjelp.

Tanzania:

Norad tildeles kr 22 300 000 til til videreføring av prosjekter i regi av Kirkens Nødhjelp i Tanzania. Tildelingen omfatter avtalefest støtte til Haydom sykehus samt prosjekter knyttet til det strategiske partnerskapet mellom ambassaden i Dar es Salaam og Kirkens Nødhjelp.

Regionale tiltak: 104,3 mill. kroner

I lys av politiske føringer om økt satsing på sektorene klimarobust landbruk, utdanning og helse tildeles Norad totalt 104 300 000 kroner til regionale tiltak i Afrika fordelt på følgende prosjekter:

Klima-robust landbruk:

Norad tildeles 28 000 000 til videreføring av samarbeidet med *New Partnership for Africa's Development* om klimarobust landbruk i Afrika sør for Sahara. Planlegging av midlene skal skje i tett dialog med departementet. Gitt at en ekstern gjennomgang av NEPAD igangsettes denne vinteren, skal midlene ikke distribueres før etter godkjent utkast til rapport av Norad og departementet (mottak av rapport er tentativt satt til midten av mars 2018 iht gjennomgangens mandat).

Norad tildeles 20 000 000 til videreføring av samarbeidet med IFAD om klimarobust landbruk gjennom FARMS-programmet (Facility for Refugees, Migrants, Forced Displacement and Rural Stability) i Tsjad sjøregionen.

Utdanning:

Norad tildeles 50 000 000 kroner for videreføring av utdanningsinnsatsen i Sahel (Mali, Niger og Burkina Faso) i samarbeid med UNICEF.

Norad tildeles 2 300 000 til regional utdanningsinnsats (Safe Schools) i Afrika i regi av Redd Barna (Save the Children International) og AU.

Helse:

Norad tildeles 4 000 000 kroner til Global Health Preparedness Program og samarbeidet med Folkehelseinstituttet.

Kap. 151 Bistand til Asia

Post 78 Regionbevilgning for Asia. Tildeling: 41 700 000 kroner

Norad tildeles 41,7 mill. kroner for utviklingstiltak i Afghanistan innen hovedsatsingsområdene og spesielt utdanning.

Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling

Post 70 Sivilt samfunn. Tildeling: 2 057 471 000 kroner

Norad tildeles 2,057471 mrd. kroner etter at Stortinget økte bevilgningen med 100 mill. kroner i forhold til regjeringens opprinnelige forslag. (Av bevilget beløp fra Stortinget beholdes 70 mill. kroner i UD, hvorav 49 mill. kroner til kultursamarbeid og 21 mill. kroner til Flyktninghjelpen som del av rammeavtale for humanitær bistand.)

Totalt 450 mill. kroner øremerkes til utdanningstiltak. Det skal legges vekt på regjeringens mål om avtalereduksjon og resultatfokus. Det innebærer at de søkere som har oppnådd best resultat får størst uttelling i form av tilskudd. Norad skal sikre lik og rettferdig behandling av organisasjoner som søker tilskudd. Dette gjelder også krav til egenandel.

Det bes om at Norad gjør en vurdering av om tilskuddsordningene er tilpasset partnere som jobber med sensitiv problematikk som for eksempel tros- og livssynsfrihet. En slik vurdering leveres departementet innen 4. mai. Denne vurderingen skal også omfatte spørsmålet om det kan være hensiktsmessig at deler av bevilgningen administreres direkte fra UD (jf. Innst. 7 S). Samtidig bes det vurdert forenklinger i søknadsprosedyrene for demokratistøtten, da det er påpekt at dette er nødvendig for at ordningen reelt skal bli søkbar.

I Prop. 1 S (2017-2018) var målet «bærekraftig naturressursforvaltning og åpenhet om kapitalstrømmer» ikke videreført fra tidligere år. I lys av Innst. 7 S (2017-2018) er dette målet gjeninntatt.

De rettighetsbaserte satsinger innen SRHR, kjønnslemlestelse og tiltak mot barne- og tvangsekteskap skal videreføres.

Norad skal sikre at bistand til funksjonshemmede opprettholdes på høyt nivå også i 2018. Støtten til informasjons- og opplysningsarbeid opprettholdes på samme nivå som i 2017. Ordningen med flerårige avtaler videreføres.

Norad utarbeidet i mai 2017 en konsekvensvurdering av å innføre egenandel på 10 pst. for informasjonsstøtten. I lys av Innst. 7 S (2017-2018) videreføres praksisen med at det ikke kreves egenandel fra tilskuddsmottakere under ordningen for informasjonsstøtte.

Det skal avsettes inntil 30 mill. kroner til ordningen for tros- og livssynsminoriteters rettigheter. Norad bes vurdere en økning i støtten til organisasjoner som arbeider med å styrke ytringsfriheten. Det skal avsettes 8 mill. kroner til ordningen for demokratistøtte gjennom politiske partier.

Norad bes avsette midler til enkelt-tilskudd i forbindelse med regjeringens gaver til TV-innsamlinger. Tilskuddene skal godkjennes som ODA. I lys av at NRK TV-aksjonen i 2018, så vidt vites, går til et formål som ikke kan ODA-godkjennes, er det ikke nødvendig å avsette like store midler som foregående år. Eventuelt tilskudd fra regjeringen til årets aksjon i NRK må gjøres fra andre kilder/departementer. Det avsettes 10 mill. kroner til en enkelt TV-aksjon i regi av TV2, forutsatt at et slikt tilskudd kan ODA-godkjennes.

Norad har igangsatt en prosess med å utvikle nye prinsipper for samarbeidet med sivilt samfunn, som skal ligge mellom politikk og regelverk og gi grunnlag for nye retningslinjer på området. Det er gått invitasjon ut til en åpen konsultasjon for kommentarer og forslag. Departementet imøteser statusrapport fra arbeidet innen 1. mars. Rapporten forelegges etatsstyringsmøte (ref. tildelingsbrevets pkt. 6 og vedlegg 1).

Kap 161 Næringsutvikling

Post 70 Næringsutvikling. Tildeling: 271 000 000 kroner

Norad tildeles 271 mill. kroner under post 161.70 Næringsutvikling. Formålet for denne posten er å bidra til inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst og jobbskaping i utviklingsland. Innsatsen skal bidra til fattigdomsreduksjon gjennom å legge til rette for private investeringer, jobbskaping og kompetansebygging.

Midlene skal benyttes iht. følgende overordnede prioriteringer som angitt i Prop.1 S (2017-2018):

- Bedre rammevilkår for næringsvirksomhet og privat sektor i utviklingsland.
- Utvikle nye og bedre modeller for aktivt å bruke bistanden til å legge til rette for partnerskap med næringslivet.
- Øke satsningen på strategiske partnerskap mellom myndigheter, næringsliv, forskningsmiljøer og sivilt samfunn.
- Styrke arbeidet med å utvikle verdikjeder i utvalgte bransjer hvor Norge har naturlige fortrinn eller spesiell kompetanse.
- Tilrettelegge for at små og mellomstore bedrifter i utviklingslandene kan ekspandere, øke antallet bærekraftige arbeidsplasser og få tilgang til internasjonale markeder.
- Konkrete tiltak for å bedre mulighetene for at gründere og entreprenører lykkes.

Følgende delmål for å oppnå dette er derfor fastlagt i Prop.1 S for 2018:

- Legge til rette for bærekraftige, lønnsomme investeringer, økt handel og strategiske partnerskap med næringslivet.
- Jobbskaping, kompetansebygging og yrkesopplæring.
- Økt verdiskaping gjennom helhetlig strategisk innstas i utvalgte sektorer og verdikjeder.
- Bedre behovs- og markedstilpassede finansielle tjenester for små og mellomstore bedrifter i utviklingsland.
- Bedre rammevilkår for næringsvirksomhet i utviklingsland.
- Bedre samarbeidslandenes handelsvilkår og handelskompetanse.

Midlene skal dekke inngåtte forpliktelser og nye avtaler og prosjekter innen ordningene «Bedriftsstøtte for næringsutvikling» og «Samarbeid om rammevilkår for næringsutvikling i Sør, herunder en videre satsing på inngåelse av strategisk partnerskap med næringslivet for å fremme næringsutvikling i utviklingsland». Det foreslås at 30 millioner kroner settes av til inngåelse av nye avtaler for strategisk partnerskap.

Norge har som partnerland i G20 under Tysklands formannskap i 2017, sagt seg villig til å støtte finansielt opp under det tyske initiativet «Compact with Africa» (CwA) med fokus på Ghana og Tunisia. I denne forbindelse er det ønskelig å knytte opp flere tiltak i periferien av CwA. NHOs program «Female Future», som så langt har vært gjennomført i andre afrikanske land, har som målsetting å få flere kvinner inn i ledende stillinger og i styrer i større bedrifter. Det bes om at Norad under Kap. 161.70 vurderer tilskudd til at NHO kan starte opp «Female Future»- programmet i de to CwA- landene Ghana og Tunisia i 2018.

Innovative finansielle instrumenter og instrumenter for finansiell inkludering, herunder flegiverfond og garantiordninger som skal tiltrekke privat kapital i finansieringen av små og mellomstore bedrifter, samt entreprenører i utviklingsland er viktig for å oppnå målsetningen om inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst og jobbskaping i utviklingsland. CGAP

(Consultative Group to Assist the Poor), som fremmer finansiell inkludering i utviklingsland er ett slikt instrument som Norad bes vurdere videre norsk støtte til. Det foreslås at 30 millioner kroner av midlene settes av til disse formålene. For å se dette i sammenheng med satsinger i de multilaterale bankene, og for tydelig å ivareta politiske føringer som styrket samarbeid med Tyskland i oppfølgingen av G20, skal utvelgelse av samarbeidspartnere på dette feltet skje i nær dialog med departementet.

Når det gjelder handelsrettet utviklingssamarbeid, bes samarbeidet med UNIDO om kapasitetsbygging for å øke eksporten fra utviklingsland fortsatt prioritert.

Kap 163 Nødhjelp humanitær bistand og menneskerettigheter

Post 72 Menneskerettigheter. Tildeling: 1 500 000 NOK

Norad tildeles 1,5 mill. kroner under post 163.72 til forvaltning av avtale med Atlas-Alliansen og SAIH. Ny og større omorganisering av departementets tilskuddsforvaltning på MR-området, som tidligere diskutert med Norad, blir ikke iverksatt i 2018.

Kap 164 Fred, forsoning og demokrati

Post 70 Fred, forsoning og demokratiltak. Tildeling: 26 000 000 kroner

Norad tildeles 26 mill. kroner. Midlene skal forvaltes innenfor den søknadsbaserte tilskuddsordningen for sivilsamfunnsorganisasjoner som del av gjennomføringen av handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet.

Kap 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering

Post 70 Forskning. Tildeling: 100 000 000 kroner

Norad tildeles 100 mill. kr under post 165.70. Midlene fordeles med 58 mill.kr som går videre fra Norad til Forskningsrådet for gjennomføring av NORGLOBAL-2, og 42 mill.kr som bevilges til Norads ordning for støtte til forskningsinstitusjoner i utviklingsland.

Finansiering av forskningsprogrammet NORGLOBAL-2 (2016-2023) ble iverksatt i 2016 gjennom to bevilgninger direkte fra Utenriksdepartementet til Forskningsrådet. Videre forvaltning og daglig oppfølging legges til Norad. Norads tilskuddsbrev til Forskningsrådet skal følge samme mal som UD's tildelingsbrev til Forskningsrådet. Det vises her til UD's rutine for overføring av midler til Norges forskningsråd (R14). NORGLOBAL-2 skal bidra til å oppfylle Utenriksdepartementets sektoransvar for den langsiktige og helhetlige utviklingsforskningen på en effektiv og god måte. NORGLOBAL-2 skal produsere og aktivt formidle tverrfaglig kunnskap av høy kvalitet og relevans som kan bidra til global bærekraftig utvikling i tråd med FNs bærekraftsmål. Programmet skal bidra til helhet og langsiktighet i kunnskapsutviklingen på utviklingsområdet i Norge og styrke samarbeidet mellom norske og internasjonale forskere, inkludert forskere i utviklingsland. Programmet skal konsentreres om de viktigste tematiske og geografiske prioritetene i norsk utviklingspolitikk.

Norad skal følge opp at utforming av utlysninger skjer i tråd med disse prinsippene, og i dialog med Utenriksdepartementet. Norad skal også følge spesielt opp ambisjonene om halvårlig dialog mellom forskere som får støtte gjennom NORGLOBAL-2 og brukere, inkl UD, Norad og sivilsamfunnsorganisasjoner. Det kan også være aktuelt å utvide programmets målgruppe, slik at også ulike relevante forskningsentre og/eller forskningsnettverk kan

motta støtte. Norad skal delta i programstyret for NORGLOBAL-2, som tidligere for NORGLOBAL.

Målet for Norads ordning for støtte til forskningsinstitusjoner i utviklingsland er å øke utviklingslandenes egen produksjon av relevant forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet som kan bidra til fattigdomsbekjempelse og bærekraftig utvikling og å styrke utviklingslandenes egne institusjoner og forskere. Gjennom 2017 har Norad arbeidet med å utvikle en best mulig portefølje, og foretatt utvelgelse av organisasjoner etter utlysning, konkurranse og vurderinger av ekspertpanel. Avtaler med de utvalgte institusjoner iverksettes således i 2018. Norad skal holde departementet orientert om fremdriften, og vurdere aktuelle kommunikasjonsiltak for å gjøre ordningene og resultater kjent.

Kap 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering

Post 71 Faglig samarbeid. Tildeling: 309 200 000 kroner

Norad tildeles 309,2 mill. kroner under post 165.71.

Norad bes følge opp regjeringens beslutning og Stortingets merknader om opprettelsen av Kunnskapsbanken bl.a. gjennom å fremlegge et forslag til struktur og organisering for Utenriksdepartementet. Innen rammen som Norad tildeles, skal støtten til OfU opprettholdes på omtrent samme nivå. Støtten til FFU skal økes i tråd med opptrappingsplanene. Skatt for utvikling skal revitaliseres og midler brukt på skatterelaterte tiltak skal økes. De første aktivitetene innen LIKE-programmet bør også igangsettes. Midler skal også kunne brukes til faglig samarbeid på andre områder som klima/miljø, styresett, data og statistikk, antikorrupsjon og finansforvaltning.

Kap 166 Klima, miljø og fornybar energi

Post 72 Klima og miljø. Tildeling: 725 600 000 kroner

Norad tildeles 725,6 mill. kroner under post 166.72.

Paris-avtalen trådte i kraft i november 2016, og det vil gis prioritet til innsatser som støtter opp under gjennomføringen av avtalen. Videre skal innsatsene bidra til oppnåelse av bærekraftsmålene, bidra til det globale grønne skiftet og bidra til effektiv implementering av Sendai-rammeverket om forebygging av klima- og naturkatastrofer. Hovedområdene er:

- Klimatiltak og utslippsreduksjon, inkludert luftforurensning og helse
- Klimatilpasning og forebygging av klima- og naturkatastrofer
- Miljø og bærekraftig naturressursforvaltning, marin forsøpling og mikroplast

For alle innsatsene skal det legges vekt på støtte til land i Afrika, små øystater (Small Island Developing States - SIDS), samt særlig sårbare land i Sørøst-Asia i tråd med de føringene og prioriteringene som ligger til grunn for fordelinger både gjennom bilaterale, regionale og multilaterale kanaler. Av økning på 150 mill. for klima og miljøtiltak vil anslagsvis 35% gå til tiltak i Afrika.

Norad bes videreføre forvaltningen av eksisterende portefølje hvor de tre viktigste kanalene er følgende:

Det grønne klimafondet (GCF). GCF er en hovedkanal for multilateral klimafinansiering til utviklingsland. Norad skal delta som rådgiver i utformingen av fondets portefølje, policyspørsmål og prioriteringer gjennom Norges styreplass som innehas av UD.

Den globale miljøfasiliteten (GEF). Støtte til implementering av internasjonale klima- og miljøavtaler. GEFs økende tverrgående satsinger over flere globalt prioriterte miljøområder samtidig, vil kunne bidra til bedre kostnadseffektivitet og synergier. Norad innehar Norges styreplass som deles med Danmark. Påfyllingsforhandlinger er i gang. Norges bidrag vil avklares i regjeringen.

FNs miljøprogram. Ny rammeavtale og treårig programsamarbeidsavtale ble inngått for 2016 - 2018 med FNs miljøprogram med årlig bidrag på 90 mill. kroner. Norad forvalter avtalen som omfatter innsats mot miljøkriminalitet, redusert sårbarhet mot katastrofer og konflikt, marin forsøpling og mikroplast, klima og kunnskapsinnhenting og formidling om verdens miljøtilstand. Norad bes starte forberedelsene av en ny treårig avtale for 2019-2021.

De tildelt midlene skal benyttes som følger:

Hoved-kanaler og –samarbeidspartnere:

Det grønne klimafondet (GCF). GCF er en hovedkanal for multilateral klimafinansiering til utviklingsland, og Norge deltar aktivt i utformingen av fondets portefølje og prioriteringer gjennom sin styreplass. Afrika, gruppen av minst utviklede land og små øystater er viktige mottagere av støtte fra GCF. Norge har inngått en fire-årig avtale (2015-2018) med utbetalinger på 400 millioner per år. Det forventes at påfyllingsforhandlinger for perioden 2019 – 2022 vil starte i 2018. Norge har annonsert at vår støtte til GCF kan økes med inntil en dobling innen 2020 fra både bistandsbudsjettet og klima- og skogsatsingen.

Den globale miljøfasiliteten (GEF). Støtte til implementering av internasjonale klima- og miljøavtaler. GEFs globale miljømandat er viktig i en tid med raskt økende trusler mot globale fellesgoder og økosystemer. GEFs målsettinger bidrar til et grønnere skifte med hovedtyngden av prosjektene i Asia, Afrika og Latin-Amerika (inkludert Karibia). GEFs økende tverrgående satsinger over flere globalt prioriterte miljøområder samtidig, vil kunne bidra til bedre kostnadseffektivitet og synergier.

FNs miljøprogram (UNEP). Ny rammeavtale og treårig programsamarbeidsavtale ble inngått for 2016 - 2019 med FNs miljøprogram med årlig bidrag på 90 mill. Støtten omfatter innsats mot miljøkriminalitet, redusert sårbarhet mot katastrofer og konflikt, marin forsøpling og mikroplast, klima og kunnskapsinnhenting og formidling om verdens miljøtilstand.

Tematiske satsinger gjennom andre kanaler:

Klimatilpasning og forebygging av klima- og naturkatastrofer

En av de største utfordringen for bærekraftig utvikling og økonomisk vekst er usikkerhet knyttet til samfunns robusthet overfor klimaendringer. En dollar investert i forebygging er ifølge FN sju dollar spart i gjenoppbygging. I tillegg sparer det liv, redusere humanitære lidelser og skaper større forutsigbarhet for utviklingsinnsatser. Aktiv og koordinert innsats for forebygging får derfor økende oppmerksomhet fra næringsliv, stater, humanitære og utviklingsaktører. I 2018 videreføres støtten til klimarelaterte forebyggingstiltak gjennom en treårig avtale med Meteorologisk institutt, videreføring av treårig avtale med Verdens meteorologiorganisasjons Globale rammeverk for klimatjenester (GFCS), bidrag til Flyktningshjelpen som komplementerer GFCS' arbeid, samt støtte til Asian Disaster Preparedness Centre (ADPC).

I tillegg går 200 millioner av bidraget til GCF til klimatilpasning, og det er også øremerket bidrag til økosystembasert forebygging gjennom programsamarbeidsavtalen med FNs miljøprogram.

Utslipsreduksjon og luftforurensning

Utfasing av subsidier til fossile brensler kan bidra til betydelig reduksjoner av globale utslipp av klimagasser, frigjøre store offentlige midler til utviklingsformål og bidra til markant bedring i luftkvalitet og helse. Norge har bidratt til at dette arbeidet har fått økende global oppslutning, og annonserte i 2015 en opptrapping av innsatsen med 100 mill. over tre år. Hovedkanaler er Verdensbanken (gjennom Energy Sector Management Assistance Programme - ESMAP) og Global Subsidies Initiative (GSI). Etter utbetaling i 2017 er 70 mill. av satsingen innfridd, og den utvides til fire år med utbetaling av resterende 30 mill. i 2018 hvorav 20 tas over 166.72.

Etter fordelingsnøkkel vil Norge øke sitt årlige bidrag til Ozonfondet under Montrealprotokollen fra 10 mill. til 18,5 mill.

I alt 6,5 millioner av mennesker dør hvert år på grunn av luftforurensning. Bedring av luftkvalitet inne og ute vil både ha store helse- og klimagevinster. Norge har i flere år støttet internasjonalt arbeid på feltet, primært gjennom Verdens helseorganisasjon (WHO) og Verdensbanken (PMEH). Utenriksministeren annonserte i 2014 en satsing på ren matlaging i utviklingsland på totalt 268 millioner kroner over fire år (2014-2017). Det gjenstår omlag 60 mill. av satsningen. Av årets tildeling planlegges det for at ca. 6 mill. vil gå fra post 166.72 og 14 mill. over 166.74 (energi).

Miljø og bærekraftig naturressursforvaltning

Regjeringen har besluttet å opprette et bistandsprogram mot marin forsøpling i 2018 med en ramme på 150 mill. for 2018. Hovedfokus vil være samarbeid med regionale og multilaterale aktører i Afrika og Sørøstasia om effektiv avfallshåndtering, samt opprydding og samarbeid med små øystater. Dette vil gi et viktig løft til det internasjonale arbeidet på dette området. Departementet har startet en dialog med Norad om videre prosess for etableringen av et program som Norad bes forvalte deler av. Departementet vil overføre midler når Norads forslag er godkjent.

Støtten til globale tiltak nyttet til Bærekraftsmål 14 og 15 om å bevare og bruke hav og marine ressurser og fremme bærekraftig bruk av økosystemer videreføres på samme nivå som for 2017.

Pliktige medlemsbidrag/kontingenter

Flere pliktige bidrag dekkes under dette området, herunder Plantetraktaten, og Forørkningskonvensjonen og Den internasjonale organisasjonen for tropisk tømmer (ITTO).

Oppsummering norske bidrag i 2018 under post 166.72:

<i>Tema/kanal/forvalter</i>	<i>mill. NOK</i>	
Klima, utslippsreduksjon, tilpasning og forebygging (508,5 mill.)	NORAD	UD
Det grønne klimafondet	400	0
Forebygging, klimatjenester	31	10
Luftforurensning, rene kokeovner og fossile subsidier	44	0
Ozonfondet under Montrealprotokollen	18,5	
UN Habitat/urbanisering		15
Miljøtiltak og marin forsøpling (401,5 mill.)		
FNs miljøprogram UNEP	90	0
Den globale miljøfasiliteten (avhengig av beslutning i egen prosess)	120	0
Bistandsprogram mot marin forsøpling (vil delvis overføres Norad senere, se omtale i tekst)		150
Havdialoger og internasjonale prosesser	0	10
Andre miljøtiltak	21,5	
Pliktige medlemsbidrag og klimadiplomati		
Klimadiplomati (AOSIS og LDC)		6,5
Forørkningskonvensjonen	0,6	
SUM (totalt budsjett I 2018: 917,1 mill.)	725,6	191,5

Kap 166 Klima, miljø og fornybar energi

Post 74 Fornybar energi. Tildeling: 218 500 000 kroner

Norad tildeles 218,5 mill. kroner under post 166.74 Fornybar energi. Tilgang til energi er avgjørende for å skape utvikling, samtidig som energisektoren står for over to-tredjedeler av utslippene av klimagasser. Utvikling av fornybare energikilder som vannkraft, sol og vind, samt effektiv bruk av energien er en forutsetning for å nå de ambisiøse klimamålene.

Bevilgningen til fornybar energi er økt med 75 mill. kroner til 570 mill. kroner for 2018, hvorav 218,5 mill. kroner tildeles Norad. Norad bes om å videreføre eksisterende forpliktelser og i tillegg vurdere nye tiltak innenfor rammen i tråd med politiske føringer. Målet er å bidra til SDG 7 og 13, og støtten retter seg særlig mot:

- Reforme, lovverk, regulering, institusjonsutvikling og kapasitetsbygging.
- Bygging av kraftnettet og landsbygdelektrifisering.
- Partnerskap med privat sektor om ny fornybar kraftproduksjon.

Bistanden til fornybar energi har de siste årene blitt konsentrert om færre land, kanaler og initiativ for å sikre bedre styring og resultatoppnåelse. Ved økning i budsjettet vil det fortsatt legges vekt på konsentrasjon. Samtidig vil andelen via multilaterale kanaler økes. Tildelingen deles i tre hovedkanaler:

- Verdensbanken og regionale utviklingsbanker
- Andre internasjonale programmer
- Norads næringslivsordninger, ICH, NVE m.fl.

Verdensbanken og regionale utviklingsbanker

Norad bes videreføre energisamarbeidet med Verdensbanken og støtte til et energiprogram under klimainvesteringsfondet (Climate Investment Fund – CIF) som gjennomføres av utviklingsbankene i felleskap, samt vurdere et nytt samarbeid med AfDB.

Verdensbanken - ESMAP (Energy Sector Management Assistance Program) er en sentral energi-tenketank og bidrar med rådgivning og mobilisering av energiinvesteringer. Det norske bidraget støtter opp om bl.a. kartlegging av barrierer for privat sektor investeringer i ren energi og hjelp til myndigheter for å redusere disse. ESMAPs **Energy Subsidy Reform and Delivery Technical Assistance Facility** er hovedkanal for det norske internasjonale arbeidet med reduksjon av fossile subsidier.

Scaling up Renewable Energy in Low Income Countries (SREP) et underfond under **Climate Investment Funds (CIF)**. SREP støtter energitiltak i prioriterte utviklingsland. Programmet gjennomføres av utviklingsbankene. Et norsk bidrag i 2018 bør ligge på minst 30 mill. NOK.

Afrikabanken (AfDB), Sustainable Energy Fund for Africa (SEFA). Banken har tilgang til energi som et prioritert område - *New Deal for Energy in Africa*. Norad bes å vurdere etablering av et nytt samarbeid for å støtte opp om bankens satsing på ren energi gjennom SEFA.

Med unntak av samarbeidet med Den asiatiske utviklingsbanken forvaltes energisamarbeidet med utviklingsbankene av Norad. Alle de ovennevnte tiltakene forutsettes støttet i 2018. Til samarbeidet med Verdensbanken, Asiabanken og SREP er det satt av en ramme på 110 mill. kroner, og NORAD anmodes om å gjøre den endelige fordelingen.

Pågående internasjonale programmer og initiativ

I 2018 skal bærekraftsmålet for energi (SDG7) gjennomgås av det politiske høynivåforumet (HLPF). I 2017 ble det inngått avtale med FNs Department for Economic and Social Affairs (**UNDESA**) for å gjennomføre den planlagte gjennomgangen. Det er etablert samarbeid med Kina om dette ved at det skal arrangeres en forberedende konferanse i Bangkok i februar 2018. Foreslått ramme for 2018 er 4 mill.

Energizing Development (EnDev) er et program som gjennomføres i samarbeid med Tyskland, Nederland, UK, Australia, Sverige og Norge, og er ledende på å utvikle småskala/mellomstore markedsbaserte løsninger for økt tilgang til energi. Flere av de norske partnerlandene inngår. Styrket samarbeid om humanitært/flyktninger og i sårbare stater. Det ble gitt støtte på 20 mill. kroner i 2017, og Norad har nylig undertegnet en 3-årig avtale med en ramme på totalt 40 mill..

Global Alliance for Clean Cookstoves arbeider for utbredelse av rene kokovner, og norsk støtte er rettet mot tilgang til renere kokovner i flyktningeleire, programmet i Nepal og støtte til oppskalering av businessmodeller for utbredelse av renere kokovner. Norge har støttet arbeidet gjennom flere år, og det er planlagt å støtte med 20 mill. kroner for 2018.

Clinton Climate Initiative (CCI). Norad har inngått avtale på 30 mill. kroner over tre år om støtte for å legge til rette for at små øystater kan skifte ut forurensende og kostbare dieselgeneratorer med bruk av fornybare energikilder. CCI er en viktig kanal for samarbeid med små øystater. Det ble i 2017 gitt støtte på 10 mill. kroner, og det er inngått avtale for 10 mill. kroner for 2018.

1 Giga Ton Coalition, etablert av Norge i samarbeid med FNs miljøprogram, dokumenterer utslippsreduksjoner av klimagasser fra energiltak i utviklingsland, samt utvikler felles metoder for måling og rapportering. Det ble i 2017 gitt støtte på 3 mill. kroner, og det samme er avtalt for 2018.

Global Water Partnership (GWP) bidrar til styrking av vannressursforvaltning og samarbeid om felles forvaltning av grenseoverskridende vassdrag. Det ble inngått avtale i 2016 for perioden 2016-2018 med årlig støtte på 2,5 mill. kroner.

Gjennom **International Center for Hydropower (ICH)**, gis det støtte til opplæring om bærekraftig vannkraft basert på norske erfaringer. **Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE)** har en samarbeidsavtale med Norad om faglig støtte til utviklingssamarbeidet om fornybar energi. Gjennom Norad finansieres også et stipendprogram for vannkraftingeniører ved NTNU. Det er inngått avtaler om støtte til disse aktivitetene på ca 20 mill. kroner for 2018.

Norads næringslivsordninger

Innenfor budsjettposten for fornybar energi forvalter Norad midler til støtte til næringsutvikling. Tilskudd gis for å redusere risiko i forkant av en investeringsbeslutning. Dette inkluderer støtte til forundersøkelser, partnersøk, prøveproduksjon, opplæring av lokalt ansatte, styrking av lokale leverandører og lokale infrastrukturinvesteringer. I 2017 ble det gitt tilsagn om støtte over flere år til større vannkraftprosjekter (SN Power). Det foreslås en ramme for 2018 på 40 mill.

Kap 168 Kvinners rettigheter og likestilling

Post 70 Kvinners rettigheter og likestilling. Tildeling: 129 000 000 kroner

Norad tildeles 129 mill. kroner under post 168.70.

Tiltakene på bevilgningen skal, sammen med de øvrige bevilgninger på UD's budsjett, bidra til oppfyllelse av handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling 2016-2020 med vekt på følgende temaer:

- Kvinners politiske rettigheter og deltakelse
- Kvinners økonomiske rettigheter og deltakelse
- Bekjempelse av vold mot jenter og kvinner og skadelige skikker
- Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR)

Tildelingen skal også benyttes til utdanningstiltak for jenter i regi av Global Partnership for Education (GPE), NOK 50 millioner, og til å støtte FNs befolkningsfonds innkjøpskontor for prevensjon, NOK 10 millioner. De resterende NOK 69 millioner skal benyttes til tiltak i regi av sivilt samfunn, hvorav om lag 6 millioner til videreføring av innsats mot kjønnslemlesting.

Støtten skal innrettes slik at det blir en balansert satsing på de ulike temaene. Norad skal bidra til at de samlede forpliktelsene nås, jf. omtale av SRHR under tildelingsbrevets punkt 4. Støtten skal kanaliseres til myndigheter og organisasjoner basert i sør og som arbeider i ett eller flere partnerland. Støtten kan unntaksvis gå til organisasjoner basert i OECD-land når det ikke finnes gode sørbaserte alternativer, spesielt når det gjelder tilgang til sikre aborttjenester og FGM.

Kap 169 Global helse og utdanning

Post 70 Global helse. Tildeling: 3 182 800 000 kroner

Norad tildeles 3,1828 mrd. kroner under post 169.70. Formålet for posten er å bidra til oppnåelse av bærekraftsmål 3 om god helse, som inkluderer innsats for kvinners og barns helse, de store smittsomme sykdommene som bl.a. hiv/aids, tuberkulose og malaria, samt ny satsing på helsesikkerhet bl.a. gjennom koalisjonen for epidemisk beredskap og innovasjon CEPI. Det meste av budsjettbevilgningen til denne posten er bundet opp i langsiktige avtaler.

Global helse finansieres også over kap.post 170.77 UNAIDS (130 mill. kroner), kap.post 170.78 WHO (183,5 mill. kroner) og kap.post 170.71 UNFPA (500 mill. kroner). Sammen med Stortingets bevilgning til post 169.70 utgjør dette totalt 4 032,5 mrd. kroner til global helse. I tillegg finansieres tiltak under temaet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter også over kap.post 168.70 Kvinner og likestilling og kap.post 160.70 Støtte til sivilt samfunn.

De tildelte midler forvaltes av Norad til løpende avtaler og politiske forpliktelser innen følgende rammer, i samsvar med vedtatt politikk og inngåtte avtaler:

- 700 mill. kroner til Det globale fondet GF,
- 600 mill. kroner til den globale finansieringsmekanismen GFF,
- 1471 mill. kroner til den globale vaksinealliansen GAVI inkl. bidrag til IFFim
- 150 mill. kroner til pandemi-koalisjonen CEPI
- 93 mill. kroner til GLOBVAC
- Som del av regjeringens ønskede økning til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) bes Norad sette av minimum 93 mill. kroner til organisasjoner som arbeider på dette området, og å prioritere videre økning dersom midler skulle bli frigjort i løpet av året.

Norad gis myndighet til om nødvendig å justere endelig utbetalingsbeløp og til å skyve på forpliktelser for å ivareta faglige og politiske prioriteringer, i samråd med departementet.

Kap 169 Global helse og utdanning

Post 73 Utdanning. Tildeling: 1 038 000 000 kroner

Norad tildeles 1,038 mrd. kroner under post 169.73.

Disponeringen av samlede midler på post 169.73 er basert på en betydelig støtte direkte fra Utenriksdepartementet til de fire multilaterale organisasjoner Unicef, UNESCO, ECW og ILO. Støtten til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE) forvaltes av Norad. Alt samarbeid skal fokusere på resultater, og på prioritering av satsingsområder som er sentrale for Norge: Jenters utdanning, utdanning i krise og konflikt, kvalitet og læringsutbytte, samt kvalifisering for yrkeslivet gjennom yrkesfaglig opplæring. Det forutsettes at innsatsen er rettighetsbasert og inkluderer de mest marginaliserte gruppene.

Tildelingen forvaltes av Norad, med følgende hovedsatsinger:

- 640 mill. kroner til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE). I tillegg kommer tilskudd under post 168.70 Kvinner og likestilling til GPE for arbeidet med jenters utdanning. Det forutsettes at GPE oppfyller kravene i oppfølgingsplanen for Norads evaluering av partnerskapet.
- 150 mill. kroner til NORHED- og EnPe-programmene for kapasitetsbygging for høyere utdanning og forskning for utvikling.

- 127 mill. kroner til yrkesrettet opplæring. Midlene er viktige å se i sammenheng med opptrappingsplan for yrkesopplæring (se nærmere beskrivelse under tema utdanning).

Kap 170 FN-organisasjoner mv.

Post 81 Matsikkerhet og klimatilpasset landbruk. Tildeling: 203 000 000

Norad tildeles 203 mill. kroner. Tildelingen skal benyttes som følger:

153 mill. kroner benyttes til allerede kontraktfestede bidrag til hhv konsortiet for landbruksforskning (CGIAR), Global Crop Diversity Trust, og International Institute for Tropical Agriculture (IITA).

Departementet har tentativt tatt sikte på at 40 mill. kroner gis som tilskudd til FNs ernærings og landbruksorganisasjon (FAO). Departementet og Norad vil ha en nærmere dialog om innretningen før midlene brukes.

Antibiotika-resistente bakterier (AMR) er en global trussel. Det er satt av 10 mill. kroner for videre oppfølging av AMR innen dyrehelse og landbruk over denne budsjettposten. Bruk av disse midlene vil bli bestemt i første kvartal i 2018 i dialog mellom departementet og Norad.

Stortinget har bevilget totalt 275 mill. kroner til post 170.81. Norad tildeles i første omgang 203 mill. kroner. Gitt at det utarbeides en opptrappingsplan for det videre arbeidet innen matsikkerhet og klimatilpasset landbruk og et ernæringsprogram, vil resterende midler over denne budsjettposten tildeles så raskt som mulig etter at det politiske vedtaket foreligger.

